

НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

УДК 338.001.36

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2022-1.2>

Дашко І.М.

доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри управління персоналом і маркетингу,
Запорізький національний університет

**АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ**

В даній статті було розглянуто проблеми визначення місця конкурентоспроможності підприємств. Проаналізовано фактори, які експерти оцінюють у балах. Використано для зручності розрахунків скорочення для факторів. Досліджено метод експертних оцінок. Обґрунтовано умовні ранги факторів, перетворені ранги по кожному експерту й ранги факторів по кожному експерту. Розраховано парний ранговий коефіцієнт Спірмена. Розраховано для оцінки значущості коефіцієнта Спірмена критичне значення нормованої функції Лапласа. Оцінено ступень узгодженості експертів у визначенні рівня впливу факторів на економічний стан промислових підприємств. Зображено вплив факторів на економічний стан промислових підприємств. Зазначено, що цінова політика промислового підприємства залежить від результату діяльності промислового підприємства. Зазначено, що процес планування та управління персоналом спрямований на забезпечення належного рівня економічної безпеки.

Ключові слова: конкурентоспроможність, фактори, складові, економічний стан, прибуток, галузь, підприємство, промисловість.

**ANALYSIS OF FACTORS OF INFLUENCE ON THE FORMATION
OF COMPETITIVENESS OF INDUSTRIAL ENTERPRISES**

Dashko Iryna

Zaporizhzhia National University

In this article the problems of determining the place of competitiveness of enterprises were considered. The factors that experts evaluate in the points that determine the ranks of factors are analyzed and it is noted that the value of the highest rank can not exceed the total number of factors. Used for convenience of reduction calculations for factors. The method of expert assessments used to assess the degree of influence of factors on the economic condition of industrial enterprises is studied. The technique of the expert method is indicated. Conditional ranks of factors, transformed ranks for each expert and ranks of factors for each expert are substantiated. After the transformation of ranks, the loss of information was assessed by experts at the following stages: the sum of the ranks of each factor is determined and the conditional ranks of the factors are determined by the sum of the ranks. The critical value of the normalized Laplace function by the formula is calculated to estimate the significance of the Spearman coefficient. The influence of factors on the economic condition of industrial enterprises is shown. It is noted that the pricing policy of an industrial enterprise depends on the performance of the industrial enterprise. The influence of components on the economic situation is shown industrial enterprises. It is investigated that the results of the influence of components on the economic condition of industrial enterprises show that the significant influence of factors determined which components have the greatest impact on the economic condition of enterprises. It is noted that the process of personnel planning and management is aimed at ensuring the appropriate level of economic security and should include the organization of the system of selection, hiring, training and motivation of necessary workers, including material and moral incentives, prestige and creative will, social benefits. It is determined that the formation of a strategy to ensure the competitiveness of industrial enterprises should contain primarily components: technological, personnel and environmental.

Keywords: competitiveness, factors, components, economic condition, profit, industry, enterprise, industry.

Постановка проблеми. Важливою передумовою формування конкурентоспроможності підприємства є визначення сукупності факторів,

вплив яких може підвищувати та зменшувати її загальний рівень. Крім того, аналіз факторів допомагає виявити сильні й слабкі сторони діяльності

як самого підприємства та і його конкурентів, розробити заходи щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Конкурентоспроможність підприємства досліджували багато вчених, починаючи від праць А. Сміта, Д. Рікардо, Дж. Ч. Мілля, К. Маркса, Дж. Кейнса, Дж. Шумпетера, до праць їх прихильників. Сьогодні розглядається чимало наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених з цього приводу, зокрема, І. М. Акімова, І. В. Булах, А. С. Воронкова, В. Ф. Оберемчук, М. Портер, В. Стівенсон, З. Є. Шершнева та інші. У той же час сучасний стан розвитку економіки вимагає аналізу впливу на розвиток конкурентоспроможності, оскільки в конкретних аспектах виокремлення та впорядкування факторів конкурентоспроможності науковці підходять неоднозначно.

Постановка завдання. Метою даної статті є визначення місця конкурентоспроможності промислових підприємств й аналіз факторів впливу на формування конкурентоспроможності промислових підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Концепція конкурентоспроможності промислових підприємств формувалася під впливом різних факторів. Система факторів, що впливають на рівень конкуренції, складається з таких елементів:

1) конкурентоспроможність продукції (якість, ціна, споживчі переваги інших товарів, рівень задоволеності споживачів);

2) конкуренція за ресурсні можливості (технічне та технологічне оснащення, виробництво та структура сировини, зайнятість, економіка та нові можливості);

3) конкуренція за організаційну структуру та систему управління (структура управління, організаційна структура, структура управління та операцій, система управління, гнучкість та прозорість управління);

4) інформаційна конкуренція та комунікація (організація внутрішньої та зовнішньої системи обміну інформацією) [2; 6].

У наукових джерелах розглядається метод експертної оцінки, який окреслює способи представлення матриці відносин між парою об'єктів. У систематизованому вигляді наведено формули перетворень між різними способами парних відношень переваги. Такий підхід до оцінки дозволяє підвищити об'єктивність і узгодженість думок експертів [1].

Звичайно, експерти оцінюють відповідні бали при визначенні балів, а також відомо, що найвища оцінка не може перевищувати загальну кількість балів, тому максимальний бал не повинен перевищувати 47.

Для зручності розрахунків використаємо скорочення для факторів.

1. Фінансова складова: цінова політика (X1), податкова і кредитна політика держави (X2), інвестиційний клімат в регіоні (X3).

2. Кадрова складова: соціальна напруженість в регіоні (X4), потенційна кількість і кваліфікація робочої сили (X5), стиль життя, звички, цінності, ставлення людей до праці (X6), міграційні процеси в регіоні (X7), імідж шахтової праці і галузі (X8), активність професійних союзів у гірничій галузі (X9), корумпованість у гірничій галузі (X10).

3. Технологічна складова: рівень фінансування НДДКР у промисловій галузі (X11), рівень інноваційного потенціалу гірничої галузі (рівень інноваційної активності) (X12), темпи оновлення техніки і технології в галузі (X13), рівень кваліфікації кадрів і їх наявність у науково-дослідницьких галузевих інститутах (X14), життєвий цикл техніко-технологічних рішень у гірничій галузі (X15), рівень розробок зі стратегічного розвитку галузі і прогнозування науково-технічних досягнень в ній (X16), стан технологічних розробок в суміжних галузях (X17).

4. Правова складова: державна політика приватизації у гірничій галузі (X18), стан законодавства, регулюючого господарську діяльність шахт (X19), митне регулювання імпорту залізних руд (X20), правова база реструктуризації галузі (X21), ставлення держави до гірничої галузі і рудних регіонів (X22), правовий статус підприємств гірничої галузі (X23).

5. Ринкова складова: рівень державної підтримки гірничої промисловості (X24), рівень інвестиційної привабливості гірничорудних підприємств (X25), політика держави в питаннях формування цін на руду і матеріальні ресурси (X26), рівень платоспроможного попиту на руду різних марок (X27), рівень економічного розвитку регіону (X28), наявність і доступність кредитних ресурсів (X29), рівень зайнятості населення в регіоні (X30).

6. Екологічна складова: екологічні норми і нормативи (X31), вплив на атмосферу, на водний басейн, порушення родючих земель (X32), утворення відходів видобутку (X33), порушення ландшафту (X34), використання безвідходних технологій (X35), потужність (X36), кут падіння (X37), глибина робіт (X38), водообільність (X39), газоносність шахти (X40), порушеність рудних пластів (X41), вміст і співвідношення домішок (X42), міцність при суцці, нагріванні та відновленні (X43), фізичний стан і збагачуваність (X44), пористість, відновлюваність і «размягчаемость» (X45), сортність видобування (X46), марка продукції (X47) [3].

Існує й інший спосіб оцінки експертів [4; 7]. Його і необхідно використовувати для оцінки рівня впливу на проблеми економічного становища промислових підприємств. Техніка цього методу полягає в наступному. Кожному експерту надається перелік усіх факторів і встановлюється рейтинг

по кожному пункту (кількісна оцінка рівня ефекту факторів у показниках ефективності).

Отримуємо рейтингову таблицю факторів по кожному експерту (табл. 1) [3].

Після цього аналізуємо табл. 1 і виділяємо тих експертів, які не змогли розділити вплив факторів. Для цих експертів впроваджуються «зміни» рангів.

Для однакових рангів використовується наступна формула:

$$\text{Перетворений ранг} = \frac{\text{Сума порядкових номерів}}{\text{Кількість рангів}} \quad (1)$$

Перетворені ранги представлено у табл. 2 [3].

Після зміни рангів проводиться оцінка втрати інформації експертами. На цьому етапі виконуються наступні етапи:

1) Визначаємо суми рангів кожного фактора у табл. 2 і табл. 3 [3].

2) Встановлюємо умовні ранги факторів по сумах рангів. Мінімальній сумі присвоюємо 1, а далі за зростанням.

Щоб визначити, чи була втрата даних, то для цього розраховується парний ранговий коефіцієнт Спірмена за формулою:

$$\rho = \frac{\frac{k^3-k}{6} - (T1+T2) - \sum(\alpha_i - \beta_i)^2}{\sqrt{(\frac{k^3-k}{6} - 2T1)(\frac{k^3-k}{6} - 2T2)}} \quad (2)$$

$$T1 = \frac{1}{12} \sum_{j=1}^{l1} (\eta_j^3 - \eta_j) \quad (3)$$

$$T2 = \frac{1}{12} \sum_{j=1}^{l2} (\eta_j^3 - \eta_j) \quad (4)$$

де η – кількість однакових рангів у групі j ;
 $l1, l2$ – число груп однакових рангів у вихідній і перетвореній таблицях відповідно.

Таким чином, отримуємо коефіцієнт Спірмена: $\rho = 0,9979$

Чим ближче даний показник до 1, тим менше інформації втрачено.

Для оцінки значущості цього коефіцієнта необхідно розрахувати критичне значення нормованої функції Лапласа за формулою 5:

Таблиця 1

Ранги факторів по кожному експерту

		Ранги факторів								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Експерт	x1	x2	x3	x4	x5	x6	x7	x8	x9	x10
1	35	30	33	29	30	27	25	22	20	19
2	33	30	34	28	31	26	24	21	20	19
3	34	29	32	27	30	25	23	20	19	19
4	35	28	31	28	29	24	25	21	20	18
5	33	30	30	29	28	24	24	22	20	17
	x11	x12	x13	x14	x15	x16	x17	x18	x19	x20
1	47	47	46	42	40	38	36	10	13	14
2	46	45	45	43	39	37	35	10	13	14
3	45	43	44	44	38	37	35	11	14	14
4	47	46	46	41	39	38	36	10	12	14
5	44	47	44	45	39	37	35	10	13	14
	x21	x22	x23	x24	x25	x26	x27	x28	x29	x30
1	13	11	10	11	13	15	14	16	17	16
2	12	11	10	12	13	15	14	17	17	16
3	13	10	10	11	14	16	14	16	17	16
4	12	10	10	12	13	15	14	17	17	15
5	12	11	10	11	13	15	13	16	17	16
	x31	x32	x33	x34	x35	x36	x37	x38	x39	x40
1	16	14	13	13	14	15	13	12	11	11
2	15	13	12	12	15	15	13	12	11	11
3	16	14	13	11	14	16	12	11	10	9
4	15	14	12	13	14	14	13	10	11	10
5	14	15	11	12	15	15	13	11	10	11
	x41	x42	x43	x44	x45	x46	x47			
1	11	11	10	10	11	9	8			
2	12	12	10	10	11	9	8			
3	13	12	10	10	12	8	8			
4	12	12	11	10	11	9	7			
5	12	11	10	10	11	9	8			

Джерело: [3]

Таблиця 2

Перетворені ранги по кожному експерту

Експерт	Ранги факторів									
	x1	x2	x3	x4	x5	x6	x7	x8	x9	x10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	40	37,5	39	36	37,5	35	34	33	32	31
2	39	37	40	36	38	35	34	33	32	31
3	40	37	39	36	38	35	34	33	31,5	31,5
4	40	36,5	39	36,5	38	34	35	33	32	31
5	40	38,5	38,5	37	36	34,5	34,5	33	32	30,5
	x11	x12	x13	x14	x15	x16	x17	x18	x19	x20
1	46,5	46,5	45	44	43	42	41	4,5	17,5	22,5
2	47	45,5	45,5	44	43	42	41	4,5	19,5	22,5
3	47	44	45,5	45,5	43	42	41	10,5	21,5	21,5
4	47	45,5	45,5	44	43	42	41	5,5	14,5	23
5	44,5	47	44,5	46	43	42	41	5	19,5	22,5
	x21	x22	x23	x24	x25	x26	x27	x28	x29	x30
1	17,5	10	4,5	10	17,5	25,5	22,5	28	30	28
2	14	8,5	4,5	14	19,5	25,5	22,5	29,5	29,5	28
3	17	6	6	10,5	21,5	27	21,5	27	30	27
4	14,5	5,5	5,5	14,5	19	27	23	29,5	29,5	27
5	16	11	5	11	19,5	25,5	19,5	28,5	30,5	28,5
	x31	x32	x33	x34	x35	x36	x37	x38	x39	x40
1	28	22,5	17,5	17,5	22,5	25,5	17,5	14	10	10
2	25,5	19,5	14	14	25,5	25,5	19,5	14	8,5	8,5
3	27	21,5	17	10,5	21,5	27	14	10,5	6	3
4	27	23	14,5	19	23	23	19	5,5	10	5,5
5	22,5	25,5	11	16	25,5	25,5	19,5	11	5	11
	x41	x42	x43	x44	x45	x46	x47			
1	10	10	4,5	4,5	10	2	1			
2	14	14	4,5	4,5	8,5	2	1			
3	17	14	6	6	14	1,5	1,5			
4	14,5	14,5	10	5,5	10	2	1			
5	16	11	5	5	11	2	1			

Джерело: [3]

$$\rho_{\text{крит.}} = \frac{\varphi(\rho)}{\sqrt{k-1}} (1 - \frac{0,19}{k-1} (\varphi^2(\rho) - 3)). \tag{5}$$

Значення $\varphi(\rho)$ беремо із спеціальної таблиці при заданому рівні надійності 0,98. Таким чином, $\varphi(\rho) = 0,3365$. $\rho_{\text{крит.}} = -0,14$.

$\rho > \rho_{\text{крит.}}$, отже, коефіцієнт Спірмена значимий.

Перейдемо до оцінки ступеня узгодженості експертів у визначенні рівня впливу факторів на економічний стан промислових підприємств. Для цього розраховуємо коефіцієнт конкордації Кендола за формулою 6:

$$W = \frac{12 \sum \Delta_i^2}{n^2(n^2-k) - n \sum T_j} \tag{6}$$

$$\text{де } \Delta_i = \sum_{j=1}^n l_{ij} + \frac{1}{n} \sum_{j=1}^n \sum_{i=1}^k l_{ij} \quad T_j = \sum (\eta^2 - \eta),$$

n – кількість експертів; k – кількість факторів; η – чисельність груп однакових рангів у експерта.

Значення W дуже близьке до 1, тому можемо погодитися з думками експертів стосовно впливу факторів на економічний стан промислових підприємств.

В результаті розрахунків за методом експертних оцінок отримуємо наступні наглядні результати (рис. 1).

На графіку видно, що найбільший вплив на економічний стан промислових підприємств мають наступні фактори:

- X11 (рівень фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт у галузі);
- X4 (соціальна напруженість в регіоні);
- X31 (екологічні норми і нормативи);
- X24 (рівень державної підтримки гірничої промисловості);
- X1 (цінова політика).

Такі результати зумовлені тим, що рівень технології виробництва та технічного оснащення фактично залежить від рівня інвестиційних НДДКР. Природно, що методи роботи, призначені для отримання нових знань та їх ефективного використання у створенні нових продуктів або технологій, розроблені для дослідницьких і розробних агентств.

Таблиця 3

Умовні ранги факторів

Фактори	x1	x2	x3	x4	x5	x6	x7	x8	x9	x10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Σ вих. рангів	170	147	160	141	148	126	121	106	99	92
Умов. ранги, αi	40	37	39	36	38	35	34	33	32	31
	x1	x2	x3	x4	x5	x6	x7	x8	x9	x10
Σ преоб. рангів	199	186,5	195,5	181,5	187,5	173,5	171,5	165	159,5	155
Умов. ранги, βi	40	37	39	36	38	35	34	33	32	31
Фактори	x11	x12	x13	x14	x15	x16	x17	x18	x19	x20
Σ вих. рангів	229	228	225	215	195	187	177	51	65	70
Умов. ранги, αi	47	46	45	44	43	42	41	5	19	22
Σ преоб. рангів	232	228,5	226	223,5	215	210	205	30	92,5	112
Умов. ранги, βi	47	46	45	44	43	42	41	5	19	22
Фактори	x21	x22	x23	x24	x25	x26	x27	x28	x29	x30
Σ вих. рангів	62	53	50	57	66	76	69	82	85	79
Умов. ранги, αi	17	8	3	12	20	26	21	29	30	28
Σ преоб. рангів	79	41	25,5	60	97	130,5	109	142,5	149,5	138,5
Умов. ранги, βi	17	9	3	12	20	27	21	29	30	28
Фактори	x31	x32	x33	x34	x35	x36	x37	x38	x39	x40
Σ вих. рангів	76	70	61	61	72	75	64	56	53	52
Умов. ранги, αi	27	23	15	16	24	25	18	10	9	7
Σ преоб. рангів	130	112	74	77	118	126,5	89,5	55	39,5	38
Умов. ранги, βi	26	23	15	16	24	25	18	11	8	7
Фактори	x41	x42	x43	x44	x45	x46	x47			
Σ вих. рангів	60	58	51	50	56	44	39			
Умов. ранги, αi	14	13	6	4	11	2	1			
Σ преоб. рангів	71,5	63,5	30	25,5	53,5	9,5	5,5			
Умов. ранги, βi	14	13	6	4	10	2	1			

Джерело: [3]

Тому загальновідомо, що науково-дослідна робота – це робота дослідження, теорії та експериментального проектування, покликана розробити технічну доцільність побудови нових технологій вчасно. Дослідницька робота поділяється на базову, тобто пошук нових прикладних знань,

що полягає у використанні нових знань для вирішення конкретних дослідницьких завдань.

Роботи з дослідно-конструкторських (ДКР) і технологічних (ТР) робіт – це роботи з проектування та технологічної розробки дослідних зразків виробів, виготовлення та випробування

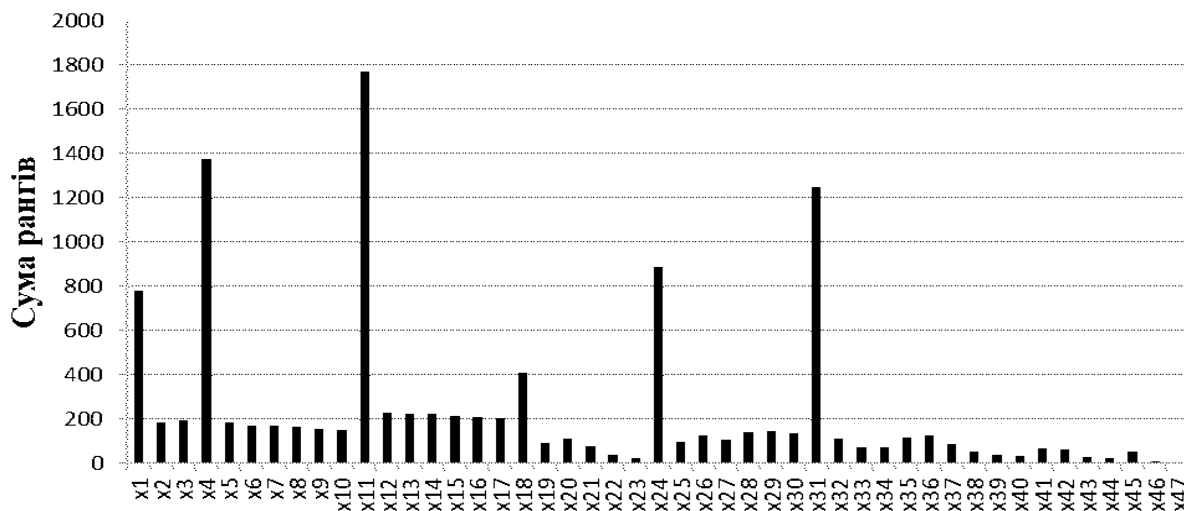

Рис. 1. Вплив факторів, що впливають на економічний стан промислових підприємств

Джерело: [3]

дослідних виробів, виготовлених відповідно до еталонних вимог. Це означає, що будь-який бізнес на етапі економічного розвитку не може обійтися без науково-дослідної складової, тому цей фактор суттєво впливає на бізнес-ситуацію.

Враховуючи стан соціальної кризи в регіоні, можна сказати, що в умовах нестабільної соціальної ситуації підприємство стикається з багатьма ризиками. Найголовніше, що підприємство створює проблеми для постачальників і споживачів, що є серйозною проблемою для підприємства.

Питання нормативно-правових актів та екологічних стандартів має вплив на фінансове становище промислових підприємств. Це можна пояснити тим, що однією з найважливіших складових екологічного права є система місцевих стандартів. Було визначено, що підрозділ мав зробити один і обов'язковим усі елементи системи на цьому рівні правил і вимог. Від того, наскільки чітко будуть визначені ці правила та положення, залежить рівень дотримання та відповідності бізнесу.

Проблема підтримання ефективності промисловості є однією з найважливіших не лише в Україні, а й у більшості країн. Цінова політика є одним з найважливіших аспектів маркетингової діяльності для будь-якого уявного бізнесу. Наскільки продумана цінова політика промисловості залежить від результату, тому потрібний розрахунок вартості. Суть ціни полягає у визначенні вартості імпортованих товарів (послуг) для заповнення частки ринку, забезпечення конкурентоспроможності товару за вартістю промислової торгівлі та визначення відповідної норми прибутку. Відповідно до певної цінової політики промислова торгівля активна як за певним обсягом продажу, так і за прибутком.

Для уточнення отриманих результатів згрупуємо категорії категорій економічної ситуації та отримаємо таблицю впливу факторів економічного стану категорій (рис. 2).

Результати рис. 2 показують, що ключовий вплив факторів визначається компонентами, що найбільше впливають на фінансове становище промислових підприємств, а саме, з рис. 2 можна побачити, що найбільший вплив має технологічний сектор.

Це є тому що успішність підприємства в першу чергу залежить від організації внутрішньої діяльності в межах самого підприємства, наприклад від внутрішніх факторів, особливо технологія виробництва та рівень стану використовуємо обладнання на підприємстві. Наступним серйозним впливом є кадрова складова. Це пов'язано з тим, що успіх або занепад діяльності підприємства залежить від кваліфікації персоналу самого підприємства, тому метою успішного підприємства є найм працівників, що здатні внести позитивні зміни в управлінні підприємством і в технології виробництва, забезпечити вдосконалення обладнання, підвищити рівень технічної оснащеності тощо.

Процес планування персоналу та управління має на меті забезпечення належного рівня фінансової безпеки, яку слід включити в процес відбору, набору, навчання та просування по службі основного персоналу, включаючи матеріальне та етичне просування, професійну гідність, індивідуальний підхід й соціальні виплати.

Фінансова частина не менш залежить від юридичного сектору, оскільки політико-правова безпека є ефективною та повним юридичним супроводом підприємства, суворе дотримання підприємством та її співробітниками всіх аспектів чинного законодавства.

З точки зору сегмента ринку, ця частина економічної ситуації відображає рівень дотримання можливостей розвитку промисловості із зовнішніми можливостями, створеними ринковим середовищем, такими як дослідницька, виробнича та маркетингова діяльність, що покриває потреби ринку та споживачів. Його ціна відповідає про-

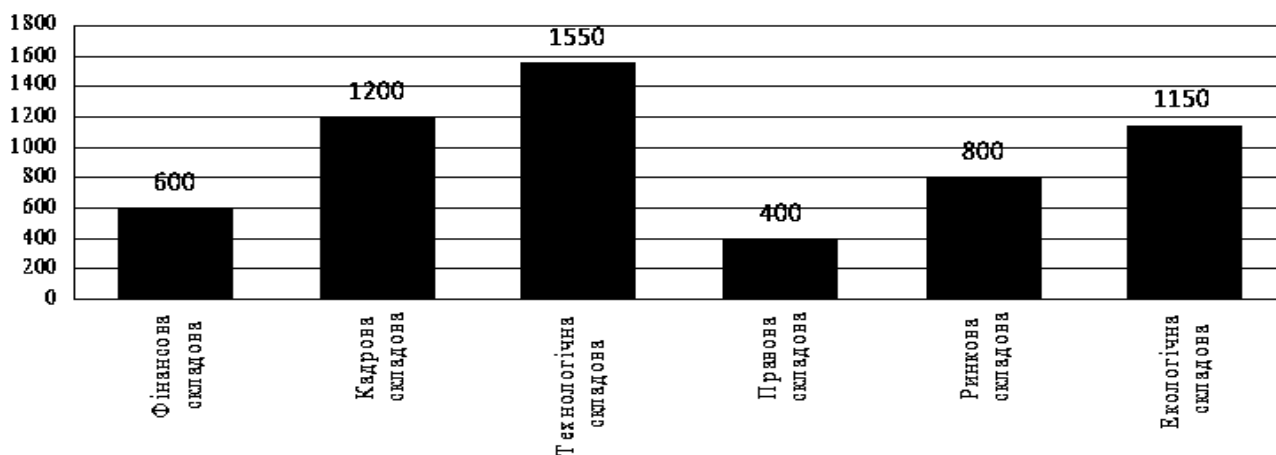

Рис. 2. Вплив складових на економічний стан промислових підприємств

Джерело: [3]

дукції, що випускається за конкретними вимогами замовника. Звичайно, якщо продукція не буде продана, то всі виробничі зусилля будуть марними.

Неорганізована робота працівників, а саме: інвесторів, маркетологів, дизайнерів, економістів, дизайнерів, низька якість готової продукції, реагування на зміну кон'юнктури ринку, неефективна збутова мережа, низький рівень ділової культури – ось найважливіші елементи місцевого середовища, загрожує безпеці ринку промислової торгівлі. Для захисту суб'єкта господарювання від потенційних наслідків штрафів за недотримання екологічних стандартів, закриття ринків промис-

лового виробництва в інших країнах та інших екологічно чистих стандартів вони повинні відповідати національним і міжнародним стандартам для максимального змісту шкідливих речовин, що потрапляють у навколишнє середовище, а також моніторинг екологічних меж супутньої продукції.

Зокрема, отримані результати представлені показниками впливу на економічну ситуацію. Для оцінки отриманих результатів визначено частку кожної одиниці загальної вартості оцінок, розділивши значення оцінок на частку від загальної вартості оцінок.

Для розрахунку частки впливу кожної складової на економічний стан використаємо наступну формулу:

$$\text{Частка впливу} = \frac{\text{Сума рангів факторів складової}}{\text{Сукупна кількість всіх рангів складових}} \quad (7)$$

Частки впливу складових економічного стану наведено в табл. 4/

Отже, найбільший вплив на економічний стан промислових підприємств мають складові зображені у табл. 5 [3].

Щоб прослідкувати наочно внесок кожної складової в економічний стан, побудуємо кругову діаграму (рис. 3).

Найменша частка впливу притаманна для правової складової (6,7 %), визначили, що формування стратегії забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств мають містити насамперед складові: технологічна, кадрова та екологічна.

Отже, аналіз проблем, що впливають на конкурентоспроможність промислової галузі дає змогу

Таблиця 4

Частка впливу складових економічного стану							
	Фінансова складова	Кадрова складова	Технологічна складова	Правова складова	Ринкова складова	Екологічна складова	Всього
	581	1193,5	1540	380	827	1118,5	5640
Частка впливу	0,10	0,21	0,27	0,07	0,15	0,20	1,00

Джерело: [3]

Таблиця 5

Частка впливу вплив на економічний стан промислових підприємств за складовими

№ п/п	Назва складової	Частка впливу, %
1	Технологічна	27,3
2	Кадрова	21,2
3	Екологічна	19,8
4	Ринкова	14,7
5	Фінансова	10,3

Джерело: [3]

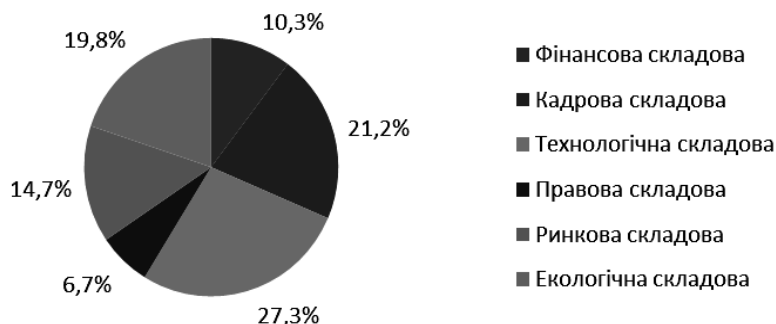

Рис. 3. Вплив складових у %-му вираженні

Джерело: [3]

зменшити невизначеності і існуючі ризики, підвищити конкурентоспроможність і продуктивність підприємства, зберегти конкурентні позиції та збільшити частки ринку.

Висновки з проведеного дослідження. Вимоги до розвитку ринкової економіки передбачають створення конкурентного середовища у виробництві та розвитку товарів і послуг, а рушійною силою є конкуренція, що заохочує підприємців, які бажають зміцнити свої конкурентні позиції на ринку, випус-

кати нові продукти. Тому конкуренція є безпосередньою причиною зростання одних галузей і виробництв і в той же час зменшення та загибель інших. Однак, щоб визначити свою позицію, підприємствам необхідно дослідити та визначити фактори, що впливають на ймовірність отримання додаткових конкурентних переваг, тому високі успіхи галузі на відповідному ринку будуть лише тоді, коли вона зможе досягти конкурентних переваг, виходячи з ключових факторів успіху цієї галузі.

Список використаних джерел:

1. Аналіз стану соціально-економічного розвитку областей та міста Києва : Міністерство розвитку громад та територій України. Офіційний веб-сайт Міністерства. URL: <https://cutt.ly/5IZJIqF> (дата звернення: 13.12.2021).
2. Гончарук Т. І. Методологія конкурентоспроможності: досвід теорії та теорія досвіду. *Вісник Української академії банківської справи*. 2010. № 2. С. 3–10.
3. Дашко І. М. Формування стратегії забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04 / Зап. нац. ун-т. Запоріжжя, 2021. 470 с.
4. Живко З. Б. Експертне оцінювання при проведенні моніторингу системи економічної безпеки підприємства. *Вісник Приазовського державного технічного університету. Сер. : Економічні науки*. Маріуполь, 2014. Вип. 28. С. 111–116.
5. Жовновач Р. І. Про впорядкування факторів формування конкурентоспроможності підприємства. *Ефективна економіка*. 2011. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=549> (дата звернення: 13.12.2021).
6. Кузнєцова К. О. Фактори впливу на формування конкурентоспроможності підприємства. URL: <https://cutt.ly/IIZJFrC> (дата звернення: 13.12.2021).
7. Новосад В. П. Оцінювання узгодженості експертних висновків методами рангової кореляції. *Демократичне врядування в контексті глобальних викликів та кризових ситуацій* : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (м. Львів, 3 квітня 2009 р.) : у 2 ч. / за наук. ред. В. С. Загорського, А. В. Ліпенцева. Львів, 2009. Ч. 2. С. 353–356.

References:

1. Analysis of the state of socio-economic development of oblasts and the city of Kyiv: Ministry of Development of Communities and Territories of Ukraine. Ofishijnij veb-sajt Ministerstva [Online]. Available at: <https://cutt.ly/5IZJIqF> (accessed 13 December 2013).
2. Goncharyk, T. I. (2010) Competitiveness methodology: experience theory and experience theory. *Visnik Ukrainjskoj akademij bankivskoj spravu*, vol. 2, pp. 3–10.
3. Dashko, I. M. (2021) Formation of a strategy to ensure the competitiveness of industrial enterprises. Abstract of Dr. Science in Economics, dissertation, Economy. Zaporizhzhia National University. Zaporizhzhia.
4. Zhuvko, Z. B. (2014) Expert assessment during the monitoring of the economic security system of the enterprise. *Visnik Pruzovskogo derzhavnogo texnichogo yuniversutety*, vol. 28, pp. 111–116.
5. Zhovnovach, R. I. (2011) About streamlining of factors of formation of competitiveness of the enterprise. *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 5. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=549> (accessed 13 December 2013).
6. Kuznetsova, K. O. (2013) Factors influencing the formation of enterprise competitiveness [Online]. Available at: <https://cutt.ly/IIZJFrC> (accessed 13 December 2013).
7. Novosad, V. P. (2009) Assessing the consistency of expert opinions by rank correlation methods. *Demokratuzne vryadyvannja v konteksti globalnux vuklukiv ta kruzovux sutyauij* [Materials of scientific-practical. conf. for international participation] Lviv, ch. 2, pp. 353–356.

E-mail: irina.znu@i.ua